

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Медичний інститут

Кафедра анатомії, клінічної анатомії і оперативної хірургії,
патоморфології та судової медицини

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Іщенко Н.М.

“ ” _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

4 КУРС (VII, VIII СЕМЕСТРИ)

БЛОКИ НАВЧАЛЬНИХ РОЗДІЛІВ № 3, 4

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 221 «Стоматологія»

Розробник	Єлінська А. М.	_____
Зав. кафедри розробника	Черно В. С.	_____
Гарант освітньої програми	Єлінська А.М..	_____
Директор інституту	Грищенко Г.В.	_____
Начальник НМВ	Алексеева А О.	_____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Найменування дисципліни	Терапевтична стоматологія
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність	221 «Стоматологія»
Спеціалізація (якщо є)	
Освітня програма	Стоматологія
Рівень вищої освіти	Магістр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс навчання	4-й
Навчальний рік	2022-2023
	Денна форма
Номери семестрів:	7, 8-й
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	7 кредитів/ 210 год.: 3кр./4кр. 90/120 год.
Структура курсу:	Денна форма
– лекції	36 год.
– практичні заняття (півгрупові)	70 год.
– годин самостійної роботи студентів	104 год.
Відсоток аудиторного навантаження	55%
Мова викладання	Українська
Форма проміжного контролю (якщо є)	
Форма підсумкового контролю	Екзамен – 7, Залік – 8-й семестр

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Терапевтична стоматологія – дисципліна, зміст якої спрямований на збереження здоров'я зубів, органів і тканин порожнини рота, відновлення їх анатомічної форми та фізіологічної функції, запобігання стоматологічним хворобам терапевтичними методами. Вивчення навчальних Блоків № 3 та №4 навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» здійснюється студентами на 4-му VII-VIII семестрах. Зазначена дисципліна є обов'язковою компонентою циклу професійно-практичної підготовки освітньо-професійної програми. Терапевтична стоматологія – освітня компонента, що входить до інтегрованого іспиту «Крок-2. Стоматологія» та об'єктивного структурованого клінічного іспиту (ОСКІ).

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» Блоків 3 та 4 є питання етіології, патогенезу, клінічних проявів, діагностики захворювань тканин пародонта та слизової оболонки порожнини, методів їх лікування, а також загальнодержавних та індивідуальних профілактичних заходів щодо запобігання зазначених стоматологічних захворювань.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Вивчення навчальної дисципліни “Терапевтична стоматологія” ґрунтується на попередньо отриманих знаннях з анатомії людини, гістології, цитології та ембріології, патологічної анатомії, біологічної хімії, мікробіології, вірусології та імунології, клінічної фармакології, патоморфології, патофізіології, внутрішньої медицини, дерматології, венерології, соціальної медицини, профілактики стоматологічних захворювань, пропедевтики терапевтичної стоматології та інтегрується з цими дисциплінами.

Отримані студентами знання уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення дисципліни “Терапевтична стоматологія” важливі для освоєння таких навчальних дисциплін, як дитяча терапевтична стоматологія, ортопедична стоматологія, а також необхідні для післядипломної освіти лікаря – стоматолога із спеціальності «терапевтична стоматологія».

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни “Терапевтична стоматологія” є підготовка лікаря-стоматолога, здатного діагностувати, профілакувати і лікувати захворювання зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Терапевтична стоматологія» є набуття вмінь проводити обстеження стоматологічного хворого, виявляти у нього провідні синдроми і симптоми, обґрунтовувати і формулювати попередній діагноз; план додаткового обстеження, аналізувати його результати, проводити диференціальну діагностику, формулювати остаточний діагноз основних захворювань, виявляти та ідентифікувати прояви соматичних, інфекційних захворювань в порожнині рота, визначати характер та принципи лікування пацієнтів в клініці терапевтичної стоматології, виявляти різні клінічні варіанти перебігу та ускладнення найбільш поширених стоматологічних захворювань, проводити їх профілактику та лікування.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні)

Дисципліна “Терапевтична стоматологія” забезпечує набуття студентами нижче зазначених *компетентностей*.

Інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.
12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
13. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Спеціальні:

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
4. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
5. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
6. Спроможність ведення нормативної медичної документації.

Результати навчання для дисципліни: по завершенню вивчення навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» Блок 3. «Хвороби пародонта», Блок 4. «Хвороби слизової оболонки порожнини рота» студенти повинні **ЗНАТИ:**

- 1) стандартні методики обстеження стоматологічного хворого;
- 2) провідні клінічні симптоми та синдроми стоматологічних захворювань (некаріозних уражень твердих тканин зубів, карієсу зубів та його ускладнень, хвороб пародонта та захворювань слизової оболонки порожнини рота);
- 3) методи додаткового обстеження стоматологічних пацієнтів (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні);
- 4) симптоми невідкладних станів (гострої дихальної недостатності, гострої серцевої недостатності, непритомності, колапса, гіпертонічного кризу, набряку Квінке, коматозних станів, шоку, травми кісток, зовнішньої кровотечі, електротравми, фізіологічних пологів);
- 5) заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання виникнення та розповсюдження стоматологічних захворювань;
- 6) підходи, види і принцип лікування стоматологічного захворювання;
- 7) алгоритми лікування стоматологічних захворювань за стандартними схемами та протоколами;
- 8) необхідні дієти при лікуванні стоматологічних захворювань;
- 9) тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній та інфекційній патології;
- 10) тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу;
- 11) державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів і комп'ютерні інформаційні технології;
- 12) свої громадянські права, свободи та обов'язки;
- 13) вимоги етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності;
- 14) маркетинг медичних, в тому числі стоматологічних послуг в умовах функціонування закладу

охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі;

а також одночасно **ВМІТИ:**

- 1) виділяти й ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання;
- 2) збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний і фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лищевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу;
- 3) призначати й аналізувати додаткові методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лищевої області для проведення диференційної діагностики захворювань;
- 4) визначати остаточний клінічний діагноз, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря- керівника в умовах закладу охорони здоров'я;
- 5) встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу;
- 6) планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання виникнення та розповсюдження стоматологічних захворювань;
- 7) аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової та індивідуальної, загальної і локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань;
- 8) визначати підхід, план, вид і принцип лікування стоматологічного захворювання шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами;
- 9) визначати характер режиму праці, відпочинку та необхідної дієти при лікуванні стоматологічних захворювань на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами;
- 10) визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами;
- 11) проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я;
- 12) визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу;
- 13) аналізувати й оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів і комп'ютерних інформаційних технологій;
- 14) оцінювати вплив довкілля на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками;
- 15) формувати цілі й визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб;
- 16) усвідомлювати й керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень;
- 17) дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності;
- 18) організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності; виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах;
- 19) виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах;
- 20) виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу;

21) розробляти заходи щодо організації, інтеграції надання стоматологічної допомоги населенню та проводити маркетинг медичних, в тому числі стоматологічних послуг в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.

Тематичний план лекцій (за блоками) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Блок 3. Хвороби пародонта VII семестр		16
1	<p>Поняття пародонтології, як науки. Анатомо-фізіологічні особливості пародонта. Методи обстеження пародонтологічних хворих. Класифікації хвороб пародонта.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття пародонтології та пародонтальної медицини. 2. Розділи діагностики хвороб пародонта та їх характеристика. 3. Особливості клінічного обстеження пародонтологічного хворого. 4. Індексна оцінка стану тканин пародонта. 5. Функціональні методи обстеження хворого із змінами тканин пародонта. 6. Лабораторна діагностика в пар одонтології. 7. Класифікації хвороб пародонта, їх недоліки та переваги. 	2
2	<p>Етіологія і патогенез хвороб пародонта.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття здоров'я та хвороби, факторів здоров'я та хвороботворних факторів у сучасній медицині. 2. Передумови виникнення та характеристика різних патологічних процесів у тканинах пародонта. 3. Етіологія та патогенез локалізованих запальних хвороб пародонта. 4. Поверхневі утворення на зубах, їх участь у патологічних процесах, захисні механізми порожнини рота. 5. Спадковість хвороб пародонта. 6. Роль соматичних хвороб у виникненні та розвитку хвороб пародонта. 7. Етіологія та патогенез генералізованих запальних, запально-дистрофічних, дистрофічних хвороб пародонта. 8. Механізми утворення ясенних та пародонтальних кишень. 	4
3	<p>Клініка, діагностика хвороб пародонта.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Клініка, діагностика запальних хвороб пародонта (папіліт, гінгівіт первинний та симптоматичний, локалізований пародонтит). 2. Клініка, діагностика запально-дистрофічних хвороб пародонта (генералізований пародонтит). Закономірності генералізованого пародонтиту при соматичних захворюваннях. 3. Клініка, діагностика пародонтозу. 4. Особливості клінічних проявів ідіопатичних прогресуючих хвороб пародонта. 5. Клініка та морфологічна діагностика пародонтом, злоякісних пухлин тканин пародонта. 	4
4.	<p>Лікування пародонтологічних хворих, місцеві втручання у порожнині рота.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття стратегії та принципів лікування пародонтологічних хворих. Невідкладна допомога в пародонтологічному лікуванні. 2. План лікування хворих із змінами тканин пародонта, його обґрунтування. 3. Заходи по нормалізації гомеостазу тканин пародонта. 4. Способи та методи ліквідації місцевих пародонтогенних факторів. 5. Заходи та способи їх реалізації щодо ліквідації пародонтологічних кишень. 6. Регенераторно-корекційне лікування у пародонтології. 7. Підтримуюче лікування пародонтологічних хворих, шляхи його впровадження. 8. Поняття диспансеризації у пародонтологічній допомозі, показники експертної оцінки стану тканин пародонта. 	4

5.	Профілактика хвороб пародонта. 1. Поняття профілактики хвороб пародонта. Рівні та види профілактики хвороб пародонта. 2. Форми організації профілактики хвороб пародонта, їх обґрунтування. 3. Методи та засоби профілактики хвороб пародонта. 4. Розподіл профілактичних заходів щодо хвороб тканин пародонта за віковими періодами розвитку людини. 5. Оцінка ефективності профілактичних заходів щодо хвороб тканин пародонта.	2
Блок 4 . Хвороби слизової оболонки порожнини рота VIII семестр		20
1	Слизова оболонка порожнини рота (СОПР). Будова та функції. Систематика захворювань СОПР. Особливості обстеження пацієнтів із захворюваннями СОПР. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика травматичних уражень СОПР. 1. Особливості вивчення і важливість розділу терапевтичної стоматології «Хвороби СОПР». Зв'язок з іншими дисциплінами. 2. Клініко-анатомічні, гістологічні, фізіологічні особливості будови СОПР. 3. Особливості обстеження хворих з захворюваннями СОПР. 4. Первинні та вторинні елементи ураження СОПР. 5. Класифікації СОПР (М.Ф. Данилевського, П.Т. Максименко, МКХ-10) 6. Переваги та недоліки. 7. Травматичні ураження СОПР. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2
2.	Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика аутоінфекційних захворювань СОПР. 1. Внесок співробітників кафедри терапевтичної стоматології в вивчення тематики в історичному аспекті. 2. Класифікація та поняття аутоінфекційних стоматитів, фактори ризику, періоди. 3. Гострий катаральний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. 4. Гострий афтозний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. 5. Гострий герпетичний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Герпес напруги. 6. Виразково-некротичний стоматит Венсана. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. 7. Кандидоз слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування. 8. Профілактика аутоінфекційних стоматитів	4
3.	Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика вірусних захворювань, що проявляються у щелепно-лицевій ділянці. 1. Загальна характеристика інфекційних захворювань, що проявляються в щелепно-лицевій ділянці. 2. Етіологія, патогенез, шляхи передачі ВІЛ - інфекції. 3. Особливості клінічних проявів ВІЛ- інфекції в порожнині рота. 4. Лабораторна діагностика ВІЛ - інфекції. 5. Лікування та профілактика ВІЛ - інфекції. 6. Етіологія, патогенез, клінічні прояви на СОПР, діагностика, лікування та профілактика грипу, інфекційного мононуклеозу, ящуру.	2
4.	Етіологія, патогенез, клініка, діагностика специфічних бактеріальних захворювань, що проявляються у щелепно-лицевій ділянці. Тактика лікаря-стоматолога, профілактика. 1. Етіологія, патогенез, клінічні прояви в порожнині рота, діагностика первинного, вторинного третинного сифілісу.	2

	<p>2. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика туберкульозного вовчаку та міліарно-виразкового туберкульозу.</p> <p>3. Диференційна діагностика проявів сифілісу та туберкульозу в порожнині рота. Тактика лікаря-стоматолога. Профілактика.</p> <p>4. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика проявів гонореї в порожнині рота. Тактика лікаря-стоматолога. Профілактика.</p>	
5	<p>Прояви у порожнині рота захворювань крові та кровотворних органів. Клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.</p> <p>1. Кровотворення в організмі людини в нормі та при розвитку патології.</p> <p>2. Етіологія, патогенез, види, клініка, діагностика гемобластозів.</p> <p>3. Тактика лікаря стоматолога при гемобластозі.</p> <p>4. Етіологія, види, клініка, діагностика агранулоцитоза.</p> <p>5. Тактика лікаря-стоматолога при прийомі пацієнта з агранулоцитозом.</p> <p>6. Класифікація, етіологія, патогенез різних видів анемії, їх клініка, діагностика.</p> <p>7. Тактика лікаря-стоматолога при наявності анемії різного генезу у хворого.</p> <p>8. Етіологія, різновиди, клініка, діагностика тромбоцитопенії, тактика лікаря-стоматолога.</p>	2
6	<p>Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика алергічних захворювань та реакцій із проявом у щелепно-лицевій ділянці.</p> <p>1. Актуальність проблеми алергії.</p> <p>2. Сучасна класифікація алергенів.</p> <p>3. Клінічні прояви алергії за різним імунологічним типом реакції.</p> <p>4. Прояви анафілаксії на стоматологічному прийомі.</p> <p>5. Протокол надання невідкладної допомоги.</p> <p>6. Сучасна діагностика алергії.</p> <p>7. Особливості проявів медикаментозної алергії на СОПР.</p> <p>8. Загальні принципи лікування алергічних уражень СОПР.</p> <p>9. Багатоформна ексудативна еритема. Етіологія, клініка, лікування, профілактика.</p> <p>10. Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит. Етіологія, клініка, лікування, профілактика.</p>	2
7.	<p>Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування дерматозів із патологічними змінами у щелепно-лицевій ділянці.</p> <p>1. Етіологія, патогенез, клінічні прояви в порожнині рота пухирчатки, тактика лікаря-стоматолога.</p> <p>2. Етіологія, патогенез, клінічні прояви в порожнині рота пемфігоїдів, тактика лікаря-стоматолога.</p> <p>3. Етіологія, патогенез, клінічні прояви в порожнині рота червоного плескатоного лишая, тактика лікаря-стоматолога.</p> <p>4. Етіологія, патогенез, клінічні прояви в порожнині рота при червоному вовчаку, тактика лікаря-стоматолога.</p>	2
8.	<p>Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування, диспансеризація та профілактика передракових захворювань червоної кайми губ та СОПР.</p> <p>1. Поширеність передракових захворювань СОПР.</p> <p>2. Етіологічні чинники передракових захворювань СОПР.</p> <p>3. Патогенез та гістологічні зміни СОПР при передраках.</p> <p>4. Клінічні прояви облігатних предраків.</p> <p>5. Клінічні прояви факультативних предраків.</p> <p>6. Диспансеризація хворих на передраки.</p> <p>7. Профілактика передракових захворювань СОПР та червоної облямівки губ.</p>	2
9.	<p>Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика стоматогенної хроніоінтоксикації.</p> <p>1. Головні поняття та термінологія стоматогенної хроніоінтоксикації.</p> <p>2. Етіологія стоматогенної хроніоінтоксикації.</p> <p>3. Патогенез стоматогенної хроніоінтоксикації та вогнищево- обумовлених хвороб.</p> <p>4. Клінічні прояви стоматогенної хроніоінтоксикації.</p>	2

	5. Діагностика стоматогенної хроніоінтоксикації та стоматогенних вогнищ інфекції. 6. Лікування стоматогенної хроніоінтоксикації та особливості ліквідації стоматогенних вогнищ інфекції. 7. Профілактика стоматогенної хроніоінтоксикації.	
	РАЗОМ	36

Тематичний план практичних занять за блоками і розділами із зазначенням основних питань

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Блок №3. Хвороби пародонта VII семестр.	30
	Розділ 5. Особливості обстеження хворих з патологією пародонта. Систематика хвороб пародонта.	6
1	Поняття пародонтології. Організація пародонтологічної допомоги хворим. 1. Пародонтологія - розділ клінічної стоматології. 2. Рівні пародонтологічної допомоги. 3. Система закладів, які забезпечують пародонтологічну допомогу. 4. Об'єм пародонтологічної допомоги, який проводять в лікувальних закладах різних рівнів. 5. Модель організації пародонтологічної допомоги в стоматологічних закладах.	0,5
2.	Будова та функції пародонта. 1. Поняття «пародонт». 2. Розвиток пародонта. 3. Анатомія та гістологія пародонта. 4. Ясна. Периодонт. Цемент. Комірковий відросток. 5. Кровообіг пародонта. Лімфатична система та іннервація пародонта. 6. Функції пародонта. Вікові зміни.	0,5
3.	Класифікації хвороб пародонта (М.Ф. Данилевського, 1994; МКХ-10, 1987; EFP&AAPWorldWorkshop, 2017). 1. Позитивні якості та недоліки. 2. Класифікація М.Ф. Данилевського, 1994. 3. Класифікація хвороб пародонта МКХ-10, 1987. 4. Класифікація захворювань пародонта EFP&AAPWorldWorkshop, 2017. 5. Позитивні якості класифікацій. Недоліки класифікацій хвороб пародонта.	1
4.	Клінічні методи обстеження пацієнтів із хворобами пародонта. 1. Мета обстеження пацієнта із захворюваннями пародонта. 2. Скарги. Анамнез хвороби. Анамнез життя. 3. Об'єктивне клінічне обстеження. 4. Визначення стану ясен, оцінка стану зубо-ясеневого з'єднання, зубів, прикусу, аномалій м'яких тканин порожнини рота. 5. Діагностика місцевих патогенних чинників.	1
5.	Індексна оцінка стану пародонта та гігієни порожнини рота. 1. Індокси, що визначають обсяг та кількість назубних відкладень. 2. Індокси, які оцінюють ступінь запалення, кровоточивість ясен. 3. Індокси ступеня деструкції пародонта. 4. Індокси, які характеризують необхідність та обсяг лікувальних заходів при патології пародонта.	0,5

6.	Функціональні методи обстеження пацієнтів із хворобами пародонта. 1. Стоматоскопія. 2. Капіляроскопія. 3. Біомікроскопія. 4. Реопародонтографія. 5. Фотоплетизмографія. 6. Полярографія тканин пародонта. 7. Термографія. 8. Визначення стійкості капілярів ясен. 9. Ехоостеометрія.	0,5
7.	Рентгенологічна діагностика хвороб пародонта. Контактна та панорамна рентгенографія. Ортопантомографія. Конусно-променева комп'ютерна томографія. Рентгенологічні ознаки захворювань пародонта.	0,5
8.	Лабораторні методи обстеження пародонтологічних хворих. 1. Гемограма. 2. Цитологічні, морфологічні, мікробіологічні, біохімічні, імунологічні методи. 3. Дослідження ясенної та ротової рідини.	0,5
9.	Помилки та ускладнення в діагностиці хвороб пародонта. Помилки в діагностиці запальних, дистрофічно-запальних, дистрофічних хвороб пародонта. Ускладнення в діагностиці хвороб пародонта.	1
Розділ 6. Клініка та діагностика хвороб пародонта		6
10.	Етіологія і патогенез запальних хвороб пародонта. Місцеві хвороботворні фактори, механізм їх впливу. Місцеві патогенні фактори. Зубні відкладення. Роль мікрофлори. Травматична оклюзія. Аномалія прикусу та положення окремих зубів. Шкідливі звички. Папіліт. Класифікація М.Ф. Данилевського, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Поняття папіліту. Катаральний папіліт. Виразковий папіліт. Гіпертрофічний папіліт. Клінічні ознаки. Діагностичні критерії. Лікування. Профілактика.	0,5
11	Клініка, діагностика катарального гінгівіту. Розповсюдженість. Гострий катаральний гінгівіт. Хронічний перебіг катарального гінгівіту. Клінічні прояви. діагностика. Клініка, діагностика гіпертрофічного гінгівіту. Форми гіпертрофічного гінгівіту. Патоморфологічні зміни. Ступені тяжкості. Клінічні симптоми. Діагностика. Диференційна діагностика.	0,5
12	Клініка, діагностика виразково-некротичного гінгівіту. Гострий та хронічний виразковий гінгівіт. Періоди розвитку захворювання. Клінічні симптоми. Діагностика. Результати додаткового обстеження хворого.	1
13	Етіологія і патогенез дистрофічно-запальних та дистрофічних хвороб пародонта. Роль місцевих та загальних хвороботворних факторів. Наукові внески вітчизняних вчених у дослідженні етіології і патогенезу хвороб пародонта. Механізми утворення ясенної та пародонтальної кишень. Роль мікрофлори та зубної бляшки. Вплив травми на стан тканин пародонта. Роль спадкових факторів у виникненні та розвитку хвороб пародонта. Значення функціональних та органічних змін нервової системи. Структурно-функціональні судинні порушення в генезі і розвитку змін тканин пародонта. Імунологічні аспекти етіології і патогенезу захворювань тканин пародонта. Роль порушень ендокринної системи у виникненні і розвитку хвороб пародонта. Роль екологічних та екстремальних факторів (емоційний стрес, радіація, вібрація, гіподинамія, гіпоксія, шум, геохімічні забруднення, фториста інтоксикація та ін.) в етіології і патогенезі пародонтальних порушень. Механізми утворення ясенних і пародонтальних кишень.	1
14	Клініка, діагностика локалізованого пародонтиту.	1

	<p>Розвиток та перебіг захворювання. Ступені тяжкості.</p> <p>Клінічні прояви при різних ступенях тяжкості локалізованого пародонтиту. Рентгенодіagnostика.</p> <p>Клінічні прояви генералізованого пародонтиту.</p> <p>Основні ознаки. Симптоматичний гінгівіт. Пародонтальна кишеня. Рухомість зубів.</p> <p>Травматична оклюзія. Прогресуюча резорбція кісткової тканини. Патоморфологічні зміни. Основні клінічні показники при різному перебігу та різних ступенях тяжкості генералізованого пародонтиту.</p> <p>Рентгенологічне, функціональне та лабораторне обстеження хворих на генералізований пародонтит.</p> <p>Основні рентгенологічні ознаки при різних ступенях тяжкості пародонтиту. Зміни показників функціонального обстеження хворих при різних клінічних проявах генералізованого пародонтиту. Показники лабораторних методів обстеження при різному перебігу та різних ступенях тяжкості генералізованого пародонтиту.</p>	
15	<p>Клініка, діагностика пародонтозу.</p> <p>Клінічні прояви пародонтозу при різних ступенях тяжкості. Порівняльна рентгенологічна характеристика пародонтозу I, II, III ступеня тяжкості. Інтерпретація показників індексної оцінки, лабораторного обстеження.</p>	1
16	<p>Клініка, діагностика прогресуючих ідіопатичних хвороб пародонта.</p> <p>Поняття «прогресуючі ідіопатичні захворювання». Захворювання, що супроводжують порушення обміну. Ураження тканин пародонта, які діагностують при вроджених захворюваннях. Гістіоцитози, зміни в пародонті</p> <p>Основні клінічні ознаки.</p>	1
Змістовий модуль 7. Лікування та профілактика хвороб пародонта.		18
17.	<p>Загальні принципи лікування пацієнтів із хворобами пародонта. Складання плану лікування.</p> <p>Стратегія лікування. Мета етіологічної, патогенетичної, симптоматичної терапії.</p> <p>Загальні принципи лікування пацієнтів із хворобами пародонта. Принцип індивідуальності. Принцип диференційованості. Принцип поєднаності. Принцип комплексності. Принцип курсовості лікування. Фазність лікування. Складання плану лікування.</p> <p>Професійна гігієна порожнини рота, її складові, професійні засоби гігієни порожнини рота.</p> <p>Визначення професійній гігієні порожнини рота. Мотивація пацієнтів. Обладнання і медичні засоби для проведення професійної гігієни. Способи ліквідації зубних відкладень. Визначення ефективності проведеної професійної гігієни. Навчання гігієнічним навичкам</p>	2
18.	<p>Ручний спосіб ліквідації зубних відкладень. Переваги, недоліки.</p> <p>Інструменти для мануального способу зняття зубних відкладень. Послідовність виконання маніпуляцій. Показання, протипоказання, переваги та недоліки ручного скейлінгу.</p> <p>Апаратні, хімічний та комбінований способи ліквідації зубних відкладень. Правила роботи апаратами, протипоказання, переваги, недоліки.</p> <p>Переваги апаратного скейлінгу. Правила роботи звуковими та ультразвуковими скейлерами. Протипоказання до застосування звукових і ультразвукових скейлерів.</p> <p>Недоліки апаратного зняття зубних відкладень. Хімічний спосіб ліквідації зубних відкладень. Показання до хімічного способу. Комбінований спосіб ліквідації зубних відкладень.</p>	2
19.	<p>Місцеве медикаментозне лікування хвороб пародонта, групи препаратів, способи застосування, показання.</p> <p>Способи місцевого медикаментозного втручання при хворобах пародонта. Лікарські форми та групи препаратів для місцевого лікування. Показання та протипоказання для застосування різних груп лікарських препаратів.</p>	2
20.	<p>Загальне медикаментозне лікування пацієнтів із хворобами пародонта. Показання, групи препаратів, схеми лікування, виписування рецептів лікарських засобів.</p>	2

	Етіологічні та патогенетичні підходи до медикаментозної терапії. Групи препаратів для загальної терапії. Показання до специфічної антибіотикотерапії. Схеми загальної антибіотикотерапії. Профілактика і лікування дисбіозу (біотерапія). Остеотропна терапія генералізованого пародонтиту. Вітамінотерапія. Гіпосенсибілізуюча терапія. Імунолудуюча терапія. Показання. Протипокази. Оцінка ефективності загальної терапії, проведеної пацієнту із захворюванням тканин пародонта. Дієтотерапія пацієнтів із хворобами пародонта. Загальні принципи призначення дієти. Мета дієтотерапії. Етапи лікування пацієнтів із хворобами пародонта, на яких застосовується дієтотерапія.	
21.	Хірургічні методи лікування хвороб пародонта (мукогінгівальні, гінгівальні, остеомукогінгівальні, естетичні, регенеративні операції). Види мукогінгівальних операцій у пацієнтів із хворобами пародонта. Показання до проведення френулотомії та пластики короткої вуздечки язика і губ. Показання до проведення вестибулопластики. Показання до проведення гінгівопластики. Протипоказання до проведення хірургічних втручань при захворюваннях тканин пародонта. Принципи підготовки хворих перед хірургічними втручаннями на тканинах пародонта. Етапи виконання мукогінгівальних операцій у пацієнтів із хворобами пародонта. Тактика ведення пародонтологічного хворого у післяопераційному періоді.	2
22.	Ортопедичні та ортодонтичні втручання у порожнині рота при хворобах пародонта. Види травматичної оклюзії. Методи визначення травматичної оклюзії. Принципи вибіркового пришліфовування. Види шинування та шин при захворюваннях пародонта. Показання до тимчасового шинування. Вимоги до тимчасових шин. Показання до ортодонтичного лікування при хворобах пародонта. Імедіат-протези, їх застосування.	2
23.	Фізіотерапія пацієнтів із хворобами пародонта. Фізичні фактори, які застосовують при лікуванні пацієнтів із хворобами пародонта. Протипокази до фізіотерапії пародонтологічних хворих. Принципи, які покладені в основу призначення фізіотерапії пародонтологічним хворим. Електролікування. Світлолікування. Вакуум-терапія. Гідротерапія. Бальнеотерапія. Масаж. Показання до призначення фізіотерапевтичних процедур. Підтримуюча терапія хворих на генералізований пародонтит, пародонтоз. Визначення і завдання підтримуючої терапії. Послідовність заходів на етапі підтримуючої терапії. Діагностичні заходи при підтримуючій терапії. Лікувально-профілактичні заходи при підтримуючій терапії. Критерії ефективності підтримуючої терапії.	2
24.	Помилки та ускладнення в лікуванні хвороб пародонта. Помилки при складанні плану лікування. Помилки, які можуть виникнути при виконанні місцевих втручань. Помилки при призначенні терапії загального спрямування. Ускладнення, які можуть виникнути при проведенні стоматологічних маніпуляцій у пацієнтів із хворобами пародонта.	2
25.	Підсумки та контроль володіння практичними навичками за Блоком №3.	2
	РАЗОМ	30
	Блок 4. Хвороби слизової оболонки порожнини рота VIII семестр.	40
	Розділ 8. Первинні ураження слизової оболонки порожнини рота	14
1.	Анатомо-фізіологічні, гістологічні особливості слизової оболонки порожнини рота (СОПР) та червоної кайми губ. Захисні фактори. Слина, її склад і фізіологічна роль. Анатомічні особливості окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота. Гістологічні та фізіологічні особливості будови слизової оболонки порожнини рота. Вікові особливості будови і функції слизової оболонки. Слина, її склад. Ротова рідина, основні функції.	2
2.	Класифікації захворювань слизової оболонки порожнини рота	2

	(М.Ф. Данилевський, П.Т. Максименко, МКХ-10). Систематика захворювань слизової оболонки порожнини рота НМУ (1998). Класифікація захворювань слизової оболонки порожнини рота П.Т.Максименко (1998). Міжнародна класифікація хвороб МКХ-10 (1998). Позитивні та негативні якості класифікацій захворювань слизової оболонки порожнини рота.	
3.	Особливості обстеження хворих із захворюваннями СОПР. Первинні та вторинні елементи ураження. Опитування хворого. Скарги. Анамнез хвороби. Анамнез життя. Огляд порожнини рота. Пальпація. Елементи ураження слизової оболонки порожнини рота. Первинні елементи ураження (пляма, папула, вузол, горбик, пухирець, пухир, абсцес, кіста). Вторинні елементи ураження (наліт, лусочка, кірка, ерозія, афта, виразка, тріщина, рубець). Спеціальні методи дослідження СОПР (діаскопія, стоматоскопія, люмінесцентне дослідження, визначення електричних потенціалів у порожнині рота та ін.). Лабораторні методи дослідження (загальне клінічне та біохімічні дослідження крові, визначення електролітів крові, дослідження сечі, цитологічне, мікробіологічне дослідження, алергологічні методи обстеження, дослідження функції слинних залоз).	2
4.	Травматичні ураження слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика. Травматичний стоматит. Протезні стоматити. Хімічні та фізичні ураження слизової оболонки порожнини рота. Променевий стоматит. Патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика. Лікування травматичних ушкоджень слизової оболонки порожнини рота. Профілактика.	2
5.	Аутоінфекційні стоматити. Первинний гострий катаральний стоматит. Гострий герпетичний стоматит. Гострий афтозний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Аутоінфекційні стоматити. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування гострого катарального, герметичного, гострого афтозного стоматитів. Профілактика аутоінфекційних стоматитів.	2
6.	Виразковий стоматит Венсана. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Виразковий стоматит Венсана. Етіологія і патогенез Перебіг. Клініка. Діагностика. диференційна діагностика. Лікування. Профілактика.	2
7.	Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика. Кандидоз. Етіологія. Патогенез кандидозу слизової оболонки порожнини рота. Класифікації кандидозів слизової оболонки порожнини рота. Гострий псевдомембранозний кандидоз. Гострий атрофічний кандидоз. Хронічний атрофічний кандидоз. Хронічний гіперпластичний кандидоз. Мікотичні заїди. Мікотичний глосит. Діагностика кандидозу слизової порожнини рота. Диференційна діагностика. Лікування. Профілактика кандидозів.	2
	Розділ 9. Інфекційні захворювання. Етіологія, патогенез проявів на слизовій оболонці порожнини рота, їх клініка, діагностика. Тактика лікаря- стоматолога.	4
8.	Грип, інфекційний моноклеоз, ящур. Етіологія, патогенез, клінічні прояви на СОПР, діагностика, лікування та профілактика. Прояви вірусних хвороб на слизовій порожнини рота. Грип. Етіологія і патогенез. Клініка. Лікування. Профілактика. Ящур. Етіологія і патогенез. Клінічні прояви на слизовій оболонці порожнини рота. Діагностика. Лікування. Профілактика. Інфекційний моноклеоз. Етіологія і патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування. Профілактика. ВІЛ-інфекція. Етіологія, патогенез. Прояви у порожнині рота, діагностика. Лікування	2

	та профілактика. Тактика лікаря- стоматолога. Синдром набутого імунodefіциту. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви ВІЛ – інфекції. Класифікації ВІЛ- інфекції (CDC ,США, 1993; Покровського В.І., 2000). Групи уражень тканин та органів порожнини рота. Діагностика. Лікування. Профілактика.	
9.	Туберкульоз. Етіологія, патогенез, клінічні прояви на СОПР, діагностика. Лікування та профілактика. Тактика лікаря- стоматолога. Етіологія і патогенез туберкульозу. Туберкульозні ураження слизової оболонки рота. Клінічні прояви. Діагностика хвороби. Диференційна діагностика. Лікування. Профілактика. Тактика лікаря-стоматолога. Сифіліс. Гонорея. Етіологія, патогенез, клінічні прояви на СОПР, діагностика. Лікування та профілактика. Тактика лікаря-стоматолога. Етіологія і патогенез сифілісу, гонореї. Перебіг хвороби. Клінічні прояви первинного, вторинного, третинного періодів сифілісу. Клінічні прояви гонореї у порожнині рота. Діагностика. Тактика лікаря – стоматолога. Профілактика.	2
	Розділ 10. Зміни слизової оболонки порожнини рота при соматичних захворюваннях, алергічних ураженнях та екзогенних інтоксикаціях. Тактика лікаря-стоматолога.	8
10.	Зміни СОПР при хворобах травного каналу (виразкова хвороба, гастрити, ентерити, коліти, хронічний гепатит). Тактика лікаря-стоматолога. Зміни кольору, рельєфу слизової оболонки порожнини рота при хворобах травного каналу. Порушення цілісності слизової оболонки рота у пацієнтів із патологічними змінами травної системи. Тактика лікаря-стоматолога. Зміни СОПР при гіпо- та авітамінозах А, С. Тактика лікаря- стоматолога. Поняття гіповітамінозу та авітамінозу. Причини їх виникнення. Клінічні ознаки та прояви у порожнині рота недостатності вітамінів А, С в порожнині рота, діагностика, тактика лікаря-стоматолога. Профілактика гіповітамінозів. Зміни СОПР при гіпо- та авітамінозах групи В та РР. Тактика лікаря-стоматолога. Причини виникнення, клінічні ознаки та прояви у порожнині рота недостатності вітамінів В ₁ , В ₂ , В ₆ , РР у порожнині рота, діагностика, тактика лікаря-стоматолога. Профілактика зазначених гіпо- та авітамінозів.	2
11.	Зміни СОПР при хворобах серцево-судинної системи (недостатність кровообігу, артеріальна гіпертензія). Тактика лікаря-стоматолога. Зміни слизової оболонки порожнини рота при серцево – судинній недостатності, інфаркті міокарда, гіпертонічній хворобі. Трофічні виразки. Пухирно – судинний синдром. Діагностика. Лікування. Тактика лікаря-стоматолога. Зміни СОПР при захворюваннях крові і кровотворних органів. Гемобластози. Агранулоцитоз. Тактика лікаря-стоматолога. Гострий гемобластоз. Клінічні синдроми та прояв у щелепно- лицевій ділянці. Хронічний лейкомії. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Агранулоцитоз. Перебіг. Клінічні прояви. Діагностика. Тактика лікаря-стоматолога. Анемії. Хвороба Вакеза. Хвороба Верльгофа. Гемофілія. Тактика лікаря-стоматолога. Поняття і різновиди анемій. Залізодефіцитна анемія: причини виникнення, клінічні прояви, діагностика, лікування, профілактика. В ₁₂ – дефіцитна анемія: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, лікування. Поліцитемія: клінічні прояви, діагностика. Тромбоцитопенічна пурпура: причини виникнення, клінічні прояви, діагностика, тактика лікаря-стоматолога. Гемофілія: причини виникнення, клінічні прояви, діагностика, тактика лікаря-стоматолога.	2
12.	Зміни СОПР при захворюваннях ендокринної системи (акромегалія, хвороба Іценко-Кушінга, цукровий діабет). Ксеростомія. Тактика лікаря-стоматолога. Зміни слизової оболонки порожнини рота при цукровому діабеті. Ксеростомія. Синдром Гріншпана. Зміни слизової оболонки при порушенні функції кори надниркових залоз. Хвороба Іценко – Кушінга. Аддісонова хвороба. Клінічні ознаки. Діагностика. Зміни слизової оболонки порожнини рота при патології щитоподібної	2

	<p>залози. Тиреотоксикоз. Мікседема. Клінічні ознаки. Діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.</p> <p>Зміни СОПР при дерматозах з аутоімунним компонентом. Пухирчатка. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.</p> <p>Пухирчатка: теорії виникнення, клінічні форми. Особливості клінічних проявів пухирчатки у порожнині рота, їх діагностика. Тактика лікаря - стоматолога.</p> <p>Зміни СОПР при дерматозах з аутоімунним компонентом. Червоний плескатий лишай. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.</p> <p>Червоний плескатий лишай: причини виникнення. Клінічні форми. Особливості клінічних проявів червоного плескатоного лишая у порожнині рота, їх діагностика, лікування.</p>	
13.	<p>Багатоформна ексудативна еритема. Синдром Стівенса-Джонсона. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, лікування та профілактика.</p> <p>Етіологія, патогенез, клінічні форми багатоформної ексудативної еритеми, діагностика, лікування, профілактика рецидивів. Синдром Стівенса-Джонсона та синдром Лайєлла. Клінічні прояви, діагностика, тактика лікаря - стоматолога.</p> <p>Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит. Синдром Бехчета. Патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.</p> <p>Етіологія, патогенез, клінічні форми, діагностика, лікування хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту.</p> <p>Профілактика рецидивів. Синдром Бехчета: клінічні прояви, діагностика, тактика лікаря – стоматолога.</p> <p>Зміни СОПР при екзогенних інтоксикаціях. Діагностика. Тактика лікаря-стоматолога. Ртутна, свинцева, вісмутова інтоксикації організму. Причини та патогенез їх виникнення. Клінічні прояви, зміни у порожнині рота, діагностика, лікування, профілактика.</p>	2
	Розділ 11. Хвороби язика та губ. Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Стоматогенна хроніоінтоксикація.	10
14.	<p>Первинні глосити. Десквамативний та ромбоподібний глосит. Складчастий та волохатий язик. Клініка, діагностика, лікування та профілактика.</p> <p>Класифікації захворювань язика. Десквамативний глосит: етіологія, клінічні прояви, діагностика, лікування. Ромбоподібний, складчастий, волохатий язика. Причини виникнення, клінічні прояви, діагностика, лікування та профілактика. Неврогенні захворювання язика. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика. Глосалгія: причини виникнення, клінічні симптоми, діагностика, лікування. Стомалгія (глосодинія): систематика, причини виникнення, клінічні симптоми, діагностика, лікування.</p>	2
15.	<p>Хейліти. Етіологія, клініка, діагностика, лікування та профілактика.</p> <p>Захворювання губ: класифікації, причини виникнення і патогенез. Первинні хейліти: клінічна симптоматика, діагностика, лікування. Актинічний, гландулярний ексфолюативний, екзематозний, атопічний хейліти: клінічна симптоматика, діагностика, лікування, профілактика.</p>	2
16.	<p>Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Класифікація. Етіологія. Прогноз та профілактика передракових захворювань.</p> <p>Поняття передраку. Класифікація передракових захворювань слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Причини виникнення. Прогноз хвороби. Ознаки малігнізації.</p> <p>Профілактика.</p>	2
17.	<p>Облігатні та факультативні передраки слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.</p> <p>Хвороба Боуена: клінічні прояви, діагностика, лікування. Бородавчатий передрак. Клініка. Діагностика. Лікування. Обмежений гіперкератоз червоної кайми губ: клінічні прояви, діагностика, лікування. Абразивний прекарцинозний хейліт Манганотті: клінічні прояви, діагностика, лікування. Кератоакантома та шкірний ріг:</p>	2

	клінічні прояви, діагностика, лікування.	
18.	Стоматогенна хроніоінтоксикація. Етіологія. Патогенез. Клініка, діагностика, лікування та профілактика стоматогенної хроніоінтоксикації. Поняття стоматогенної хроніоінтоксикації, стоматогенного вогнища та вогнищевої інфекції, вогнищево- обумовлених хвороб. Систематика. Стоматогенна хроніоінтоксикація: причини виникнення та патогенез розвитку, клінічні прояви. Діагностика стоматогенної хроніоінтоксикації, вогнищ інфекції та вогнищево- обумовлених захворювань, лікування та профілактика.	2
19.	Захист академічної історії хвороби.	2
20.	Володіння практичними навичками за розділами Блоку 4.	2
	РАЗОМ	40

Самостійна робота

Самостійна робота студентів передбачає:

- опрацювання тем, які не входять до тем аудиторних занять;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до контролю підсумкових занять та складання практичних навичок.

№ п/п	Тема	Кількість годин
I	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік із зазначенням основних питань, що повинні бути вивчені)	30
1.	Хронічний рецидивний герпес. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Актуальність теми. Епідеміологічні особливості хронічної герметичної інфекції. Етіологія. Патогенез персистенції, реактивації та асимптомного перебігу інфекції. Клінічні ознаки, перебіг, особливості імунного статусу при рецидивуючому герпесі. Терапія герпетичної інфекції. Профілактика рецидивів.	6
2.	Дифтерія. Скарлатина. Етіологія, патогенез, клінічні прояви на СОПР, діагностика, лікування та профілактика. Причини дифтерії. Шляхи передачі інфекції. Симптоматика дифтерії. Ускладнення хвороби. Лікування та профілактика дифтерії. Етіологія і патогенез скарлатини. Клінічні прояви. Діагностика, Лікування. Профілактика.	6
3.	Зміни СОПР при дерматозах з аутоімунним компонентом. Пемфігоїди. Поняття пемфігоїдів. Бульозний пемфігоїд Левера, герпетиформний дерматит Дюринга, слизово- сінехіальний бульозний пемфігоїд, доброякісна неакантолітична пухирчатка тільки слизової оболонки рота. Клінічні ознаки. Діагностика. Тактика лікаря- стоматолога.	6
4.	Зміни СОПР при дерматозах з аутоімунним компонентом. Тактика лікаря-стоматолога. Хвороба Лібмана-Сакса. Етіологія та патогенез. Симптоми хвороби. Лабораторна діагностика. Сучасні підходи до лікування.	6
5.	Ураження слизової оболонки порожнини рота при променевої хвороби. Поняття променевої хвороби. Причини та патогенез розвитку променевої хвороби. Класифікація. Ознаки гострої та хронічної променевої хвороби. Діагностика. Лікування пацієнтів із променевою хворобою. Прогноз і профілактика.	6
II	Підготовка до практичних занять	70
III	Підготовка до контролю підсумкових занять та складання практичних навичок.	4
	РАЗОМ	104

Індивідуальні завдання

1. Виготовлення засобів для унаочнення навчання (навчальних стендів, моделей, препаратів, тощо).
2. Підготовка наукових студентських робіт та доповіді на наукових студентських конференціях.
3. Участь у фахових студентських олімпіадах з дисципліни.
4. Участь у конкурсах професійної майстерності.
5. Відпрацювання практичних навичок у фантомному класі по ручному апаратному скейлінгу, кюретажу пародонтальних кишень.
6. Підготовка виступів на клінічну конференцію.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до семестрової підсумкової атестації (Екзамен 7 семестр)

Блок 3. Хвороби пародонта

1. Основні та допоміжні методи діагностики захворювань пародонта.
2. Функціональні методи обстеження хворих з патологією тканин пародонта.
3. Рентгендіагностика хворих з патологією тканин пародонта.
4. Критерії оцінки стану пародонта. Гігієнічні індекси (Федорова-Володкіної, Green-Vermillion).
5. Лабораторні методи обстеження хворих з патологією тканин пародонта.
6. Помилки та ускладнення в діагностиці хвороб пародонта.
7. Зубні відкладення. Причини та механізм утворення. Вплив на тканини пародонта.
8. Сучасна уява про етіологію та патогенез захворювань пародонта. Роль місцевих та загальних факторів.
9. Патогенетичний зв'язок захворювань пародонта з патологією нервової, серцево-судинної, ендокринної та імунної систем. Вклад вітчизняних вчених у його дослідження.
10. Папіліт. Різновиди. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
11. Катаральний гінгівіт. Етіологія, патогенез. клініка, діагностика, лікування, профілактика.
12. Гіпертрофічний гінгівіт. Етіологія, патогенез. клініка, діагностика, лікування, профілактика.
13. Виразково-некротичний гінгівіт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
14. Локалізований пародонтит. Етіологія, патогенез, діагностика, лікування, профілактика.
15. Генералізований пародонтит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
16. Загальні принципи лікування парадонтологічних хворих.
17. Загальне лікування пародонтиту. Мета. Показання.
18. Загальне лікування хворих на пародонтит. Різновиди. Вибір лікарських препаратів. Групи лікарських засобів для місцевої терапії при пародонтиті, методи їх застосування. Механізм дії.
19. Фізичні методи лікування парадонтологічних хворих. Показання, протипокази, методики.
20. Професійні засоби гігієни порожнини рота.
21. Професійна гігієна порожнини рота.
22. Шинування зубів. Показання, методики.
23. Ортопедичні втручання у порожнині рота при пародонтиті.
24. Помилки та ускладнення в лікуванні хворих на пародонтит.
25. Профілактика захворювань пародонта (первинна, вторинна, третинна).
26. Індивідуальна профілактика захворювань пародонта.
27. Диспансеризація пацієнтів із захворюваннями пародонта. Принципи. Документація.
28. Оцінка ефективності диспансеризації парадонтологічних.
29. Організація та оснащення парадонтологічного кабінету (відділення).

Перелік практичних навичок до семестрової підсумкової атестації (Екзамен 7 семестр)

Блок 3 Хвороби пародонта

1. Визначити індекс РМА.
2. Визначити індекс ПІ за Расселом.
3. Провести пробу Шиллера-Писарева, оцінити її кількісно та якісно.
4. Визначити індекс СРІТН.
5. Визначити індекс КПП.
6. Оцінити стан гігієни порожнини рота.
7. Провести формалінову та бензидинову проби.
8. Виконати забір матеріалу для цитологічного та бактеріологічного досліджень.
9. Провести змив з порожнини рота за М.А. Ясиновським.
10. Провести аналіз рентгенограми зубів, тканин пародонта; реопародонтограми.
11. Провести аналіз результатів цитологічного, гістологічного, бактеріологічного обстеження пацієнта.
12. Провести пробу В.І. Кулаженка.
13. Провести аналіз результатів клінічного аналізу крові, сечі, біохімічного аналізу крові.
14. Виконати професійну гігієну порожнини рота.
15. Провести інстиляцію лікарського засобу.
16. Провести аплікацію медикаментозного засобу на ясна.
17. Виконати закритий кюретаж пародонтальних кишень.
18. Накласти лікувальну твердіючу пов'язку при терапії захворювань пародонта.
19. Накласти лікувальну нетвердіючу пов'язку при терапії захворювань пародонта. Провести іригацію лікарських засобів.
20. Провести вакуум-масаж ясен.
21. Виконати вибіркове зішліфовування та вирівнювання оклюзійної поверхні зубів.
22. Виконати діатермокоагуляцію при лікуванні захворювань пародонта.
23. Виконати ін'єкцію медикаментозного засобу в тканини пародонту.
24. Виконати розтин пародонтального абсцесу.
25. Виписати рецепт «Ретинолу»
26. Виписати рецепт протизапального препарату для місцевого застосування.
27. Виписати рецепт кератопластичного засобу.
28. Виписати рецепт знеболюючого засобу для загальної терапії.
29. Виписати рецепт анестетика.
30. Виписати рецепт антисептика.
31. Виписати рецепт антимікробного засобу для місцевого застосування.
32. Виписати рецепт антимікробного засобу для загальної терапії.
33. Виписати рецепт вітаміну В₂.
34. Виписати рецепт вітаміну В₁₂.
35. Виписати рецепт вітаміну РР.
36. Виписати рецепт «Аскорутину».
37. Виписати рецепт аскорбінової кислоти.
38. Виписати рецепт остеотропного препарату.
39. Виписати рецепт кератолітичного засобу.
40. Запропонувати алгоритм індивідуальної гігієни порожнини рота при хронічному катаральному гінгівіті.
41. Запропонувати алгоритм індивідуальної гігієни порожнини рота при гіпертрофічному гінгівіті.
42. Запропонувати алгоритм індивідуальної гігієни порожнини рота при хронічному генералізованому пародонтиті.
43. Запропонувати алгоритм індивідуальної гігієни порожнини рота при загостренні генералізованого пародонтиту.
44. Запропонувати алгоритм індивідуальної гігієни порожнини рота при виразковому гінгівіті.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до семестрової підсумкової атестації (Залік 8 семестр)

Блок 4 Хвороби слизової оболонки порожнини рота

1. Класифікації захворювань слизової оболонки порожнини рота (П.Т.Максименко, МКХ-10).
2. Травматичний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
3. Герпетичні ураження червоної кайми губ і слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
4. Гострий афтозний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування,

профілактика.

5. Виразково-некротичний стоматит Венсана. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
6. Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.
7. Грип. Інфекційний моноклеоз. Ящур. Етіологія, патогенез, клінічні прояви слизовій оболонці порожнини рота, лікування, профілактика.
8. Ураження порожнини рота при ВІЛ-інфекції і СНІДі. Клініка, діагностика, лікування, профілактика.
9. Сифіліс. Етіологія, патогенез, клініка, прояви в порожнини рота. Діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.
10. Туберкульоз. Етіологія, патогенез, клініка, прояви в щелепно-лицевій ділянці, діагностика, лікування, профілактика.
11. Зміни слизової оболонки порожнини рота при патології серцево-судинної системи. Клініка, діагностика, лікування.
12. Зміни слизової оболонки порожнини рота при патології травного каналу та ендокринної систем. Клініка, діагностика, лікування. Зміни порожнини рота при гіпо- та авітамінозах. Етіологія, клінічні прояви, лікування, профілактика.
13. Зміни у порожнині рота при гемобластозах. Діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.
14. Анемії. Прояв у щелепно-лицевій ділянці. Діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.
15. Інтоксикації солями важких металів. Етіологія, патогенез, клініка, прояв у порожнині рота, діагностика, лікування, профілактика.
16. Алергічний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
17. Анафілактичний шок. Причини виникнення, види, клінічні прояви, надання екстреної допомоги.
18. Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит. Синдром Бехчета. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
19. Багатоформна ексудативна ерітема. Синдром Стівенса-Джонса. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, лікування.
20. Червоний плесканий лишай. Етіологія патогенез, клініка, діагностика, лікування.
21. Пухирчатка. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.
22. Метерологічний, актинічний хейліти. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
23. Екзематозний, атопічний хейліти. Етіологія, клініка, діагностика, лікування.
24. Експоліативний хейліт. Етіологія, клініка, діагностика, лікування.
25. Гландулярний хейліт. Етіологія, клініка, діагностика, лікування.
26. Глосалгія, глосодинія. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
27. Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Етіологія, патогенез, класифікація.
28. Лейкоплакія. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
29. Облігатні передраки слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Клініка, діагностика, лікування, профілактика.
30. Факультативні передраки слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Клініка, діагностика, лікування, профілактика.
31. Стоматогенна хроніоінтоксикація. Етіологія, патогенез, клініка, лікування, профілактика.
32. Профілактика. Визначення. Мета профілактики.
33. Рівні і види профілактики хвороб тканин пародонта
34. Форми організації профілактики хвороб тканин пародонта.
35. Способи профілактики захворювань тканин пародонта.
36. Суспільні заходи профілактики захворювань тканин пародонта.
37. Індивідуальні заходи профілактики захворювань тканин пародонта
38. Лікарські заходи профілактики захворювань тканин пародонта.
39. Санітарно-освітня робота в стоматології.
40. Професійна гігієна порожнини рота, її складові.

41. Професійні засоби гігієни порожнини рота.
42. Індивідуальні засоби гігієни порожнини рота.
43. Алгоритми індивідуальної гігієни порожнини рота при різному стані тканин пародонта.
44. Організація профілактики стоматологічних хвороб.
45. Оцінка ефективності профілактики стоматологічних хвороб.
46. Програма профілактики стоматологічних хвороб.
47. Профілактика передракових хвороб слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ.
48. Диспансеризація. Мета та завдання диспансеризації.
49. Диспансеризація хворих із захворюваннями тканин пародонта.
50. Етапи диспансеризації хворих із захворюваннями тканин пародонта. Документація.
51. Оцінка ефективності диспансеризації хворих із змінами тканин пародонта.
52. Фізіотерапія пародонтологічних хворих. Показання. Протипокази. Різновиди.
53. Фізіотерапія хворих на пародонтит, пародонтоз.
54. Фізичні способи ліквідації ясенних та пародонтальних кишень.
55. Фізичні фактори у лікуванні хворих на катаральний, гіпертрофічний, виразковий гінгівіт.
56. Фізичні фактори у лікуванні хворих на первинні ураження слизової оболонки порожнини рота.
57. Фізичні фактори у лікуванні хворих на вторинні ураження слизової оболонки порожнини рота.

Перелік практичних навичок до семестрової підсумкової атестації (Залік 8 семестр)

Блок 4 Хвороби слизової оболонки порожнини рота

1. Провести клінічне обстеження хворого з патологією слизової оболонки порожнини рота.
2. Оформити медичну карту стоматологічного пацієнта із захворюванням слизової оболонки порожнини рота.
3. Скласти план обстеження пацієнта із захворюванням слизової оболонки порожнини рота.
4. Взяти матеріал для цитологічного дослідження.
5. Взяти матеріал для бактеріологічного дослідження.
6. Аналізувати результати цитологічного, гістологічного, бактеріологічного дослідження пацієнта.
7. Аналізувати результати клінічного та біохімічного аналізу крові, сечі, дослідження гормонального статусу.
8. Виконати аплікаційне та інфільтраційне знеболення у пацієнта із захворюванням слизової рота.
9. Виконати провідникове та електрознеболення у пацієнта із захворюванням слизової рота.
10. Провести іригацію лікарських засобів.
11. Провести інстиляцію лікарських засобів.
12. Провести аплікацію лікарських засобів.
13. Виписати рецепти медикаментозних засобів для пацієнта із хворобами слизової рота.
14. Призначити фізіотерапевтичне лікування пацієнту із захворюваннями слизової оболонки порожнини рота.
15. Надати рекомендації щодо гігієни порожнини рота пацієнту із захворюваннями слизової оболонки порожнини рота.

До складу білета на семестрову атестацію входять 2 теоретичних та 2 практичних питання. По одному з кожного розділу блоку. Так для білету на залік 5-го семестру входять: з Блоку 1 – одне теоретичне + одне практичне з Розділу 1 та 1 теоретичне + 1 практичне з Розділу 2.

Приклад «0» білета.

Білет № 0

1. Патоморфологія, клініка, діагностика хронічного гангренозного пульпіту.
– **максимальна кількість балів – 20.**
- 2.– Провести основні методи об’єктивного обстеження: зовнішній огляд пацієнта, огляд присінка та власне порожнини рота.
– **максимальна кількість балів – 20.**
3. Теорія виникнення та розвитку карієсу Міллера. Суть, позитивні та негативні сторони.
– **максимальна кількість балів – 20.**
4. Призначити і провести оперативне лікування різних форм карієсу.
– **максимальна кількість балів – 20.**

Всього максимальна кількість балів 80 балів.

Підсумкова семестрова атестація

Критерії допуску до складання підсумкового контролю.

До складання підсумкового контролю допускаються студенти, які були присутні на всіх практичних заняттях та лекціях, або відпрацювали пропущені заняття в установленому порядку, та набрали мінімальну кількість. Студенти, які мають заборгованість на кінець семестру, ліквідують її тільки з дозволу декана факультету. Сума балів для допуску утворюється від суми балів поточної успішності та балів за практичні навички та становить мінімально 70 балів та максимальна кількість – 120 балів. Позитивна оцінка на кожному практичному занятті в кожному семестрі навчання може коливатися, в залежності від кількості практичних занять. Оцінка нижче мінімальної кількості балів означає «незадовільно», таке заняття не зараховане і підлягає відпрацюванню в установленому порядку.

Підсумковий контроль в 5, 6, 7, 8, 9, 10 семестрах здійснюється після закінчення практичних занять у вигляді заліку/екзамену згідно графіку навчально-методичного відділу ЧНУ.

Підсумковий контроль (залік/екзамен) складається з перевірки теоретичних знань та практичних навичок. Максимальна кількість балів за підсумковий контроль (залік/екзамен) дорівнює 80 балів, мінімальна – 50. Перескладання підсумкового контролю проводиться 2 рази.

Таким чином загальна успішність з навчальної дисципліни складається:

- а) поточна успішність;
- б) практичні навички;
- в) підсумковий контроль (залік, усна відповідь).

Сума балів за семестр складає: поточна успішність – 70-120 балів, підсумковий контроль 50-80 балів максимально разом 200 балів, мінімально - 120.

Оцінка успішності студента

Блок 1 та 3 у 5 та 7 семестрі		Блок 2 та 4 у 6 та 8 семестрі	
	Min/Max кількість балів		Min/Max кількість балів
Практична робота 1	4,7-8,0	Практична робота 1	3,5-6,0
Практична робота 2	4,7-8,0	Практична робота 2	3,5-6,0
Практична робота 4	4,7-8,0	Практична робота 4	3,5-6,0
Практична робота 5	4,7-8,0	Практична робота 5	3,5-6,0
Практична робота 6	4,7-8,0	Практична робота 6	3,5-6,0
Практична робота 7	4,7-8,0	Практична робота 7	3,5-6,0
Практична робота 8	4,7-8,0	Практична робота 8	3,5-6,0
Практична робота 9	4,7-8,0	Практична робота 9	3,5-6,0
Практична робота 10	4,7-8,0	Практична робота 10	3,5-6,0
Практична робота 11	4,7-8,0	Практична робота 11	3,5-6,0
Практична робота 12	4,7-8,0	Практична робота 12	3,5-6,0
Практична робота 13	4,7-8,0	Практична робота 13	3,5-6,0
Практична робота 14	4,7-8,0	Практична робота 14	3,5-6,0
Практична робота 15	4,7-8,0	Практична робота 15	3,5-6,0
Разом	70-120	Практична робота 16	3,5-6,0
Підсумковий контроль	50-80	Практична робота 17	3,5-6,0
Всього	200	Практична робота 18	3,5-6,0
		Практична робота 19	3,5-6,0
		Практична робота 20	3,5-6,0

		Разом	70-120
		Підсумковий контроль	50-80
		Всього	200

Критерії оцінювання знань у 5 та 7 семестрах

Оцінкою 8,0-7,0 балів та 70-80 балів на заліку/екзамені (А за шкалою ECTS та 5 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється, якщо вона демонструє глибокі знання всіх теоретичних положень і вміння застосовувати теоретичний матеріал для практичного аналізу і не має ніяких неточностей.

Оцінкою 6,0-6,9 балів та 60-69 балів на заліку/екзамені (В та С за шкалою ECTS та 4 за національною шкалою) відповідь оцінюється, якщо вона показує знання всіх теоретичних положень, вміння застосовувати їх практично, але допускаються деякі принципові неточності.

Оцінкою 5-5,9 балів та 50-59 балів на заліку/екзамені (D та E за шкалою ECTS та 3 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється за умови, що він знає головні теоретичні положення та може використати їх на практиці.

Оцінка з дисципліни «Терапевтична стоматологія» в екзаменаційній відомості також виставляється за традиційною (національною) 4-бальною шкалою на основі кількості балів за всі розділи, що передбачені програмою дисципліни.

Шкала переводу середньої кількості балів за всі розділи, що передбачені програмою з дисципліни, у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою

Кількість балів за визначені розділи дисципліни	Традиційна оцінка за 4-бальною шкалою
120 – 139,99	3
140 – 179,99	4
180 – 200	5

У разі, якщо студент не пересклав хоча б один підсумковий модульний контроль до початку нового семестру, він одержує за дисципліну традиційну оцінку «2» і оцінку ECTS «F», що є підставою для відрахування.

Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» використовуються наступні методи навчання:

- вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (різні види вправлення, виконання графічних робіт, проведення експерименту, практики).
- пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні, які передбачають пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;
- репродуктивний, в основу якого покладено виконання різного роду завдань за зразком;
- метод проблемного викладу, котрий полягає в тому, що викладач ставить проблему і сам її вирішує, демонструючи протиріччя, якими характеризується процес пізнання, при цьому завдання студентів полягає в контролюванні послідовності викладення матеріалу, суттєвості доказів, прогнозуванні наступних кроків викладача; цей МН реалізується шляхом навчання студентів на проблемних ситуаціях з метою успішної попередньої підготовки до майбутньої роботи в реальних умовах практичних лікувальних закладів;
- частково-пошуковий або евристичний, спрямований на оволодіння окремими елементами пошукової діяльності, наприклад: викладач формулює проблему, студенти – гіпотезу;
- дослідницький, сутність якого полягає у організації викладачем пошукової творчої діяльності студентів шляхом постановки нових проблем і проблемних завдань.

Також використовуються методи навчання:

- що забезпечують сприймання і засвоєння знань студентами (лекції, самостійна робота, інструктаж, консультація);
- для застосування знань і набуття й закріплення умінь і навичок (практичні заняття, контрольні завдання, робота в клініці, проведення практики);
- для перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок;
- для заохочення і покарання.

На кафедрі пропедевтики терапевтичної стоматології перевагу надають **активним методам навчання**, які спонукають студентів до активної розумової і практичної діяльності в процесі оволодіння навчальним матеріалом. Активне навчання припускає використання такої системи методів, яка направлена головним чином не на виклад викладачем готових знань, їх запам'ятовування і відтворення, а на самостійне оволодіння знаннями, і уміннями в процесі активної пізнавальної і практичної діяльності тобто не його вчать, а він вчиться.

До активних методів навчання відносяться:

- тематичні дискусії;
- мозковий штурм;
- імітаційні завдання;
- проблемний виклад;
- частково-пошукові, дослідницькі, евристичні методи;
- презентації;
- тренінги;
- ділова гра «Допуск в клініку»;
- професійний конкурс «Моя перша пломба»

Максимальна ефективність навчання досягається за умови раціонального системного поєднання різних методів.

Методи контролю

Для ефективної перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» використовують різні методи й форми контролю.

Найпоширенішим методами контролю є: усний контроль, письмовий, тестовий, графічний, програмований контроль, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки.

Контроль шляхом **усного опитування** сприяє опануванню логічним мисленням, виробленню і розвитку навичок аргументувати, висловлювати свої думки грамотно, образно, емоційно, обстоювати власну думку.

Усне опитування передбачає таку послідовність: формулювання запитань (завдань) з урахуванням специфіки навчальної дисципліни й вимог програми; підготовка студентів до відповіді та і викладу знань; корегування викладених у процесі відповіді знань; аналіз і оцінювання відповіді.

Письмовий контроль. Призначення цього контролю – з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, уміннями й навичками з навчальної дисципліни, визначення їхньої якості – правильності, повноти, точності, усвідомленості, уміння застосувати теоретичні знання на практиці.

Письмова перевірка здійснюється у формі перевіркової (контрольної) роботи, написання розгорнутої відповіді на питання, тощо. Теми перевіркової (контрольної) роботи, завдання, вправи охоплюють програмний матеріал, є чітко сформульовані для виявлення знання фактичного матеріалу, відповідають рівню знань студентів і водночас вимагають від студента певних зусиль, необхідних для їх виконання. Домашні завдання (залежно від специфіки навчальної дисципліни) можуть виконуватися у вигляді написання коротких конспектів, замальовок, рефератів по темах, що винесені для самостійного опрацювання.

Основна перевага письмової перевірки – це те, що за короткий термін викладач має змогу скласти чітке уявлення про знання багатьох студентів. Результати перевірки чітко фіксовані. Письмові роботи зберігаються. Студенти мають змогу з'ясувати з викладачем деталі й неточності у власних відповідях, провести самоаналіз.

Тестовий контроль використовується для визначення рівня сформованості знань і вмінь з дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології». Виокремлюють тести відкритої форми (із вільно конструйованими відповідями) і тести закритої форми (із запропонованими відповідями).

Тестовий контроль використовують з метою визначення вхідного рівня знань та оцінки самопідготовки студента до кожної теми практичного заняття, а також перед виведенням підсумкових оцінок, як допуск до складання ПМК. Крім того, тести слугують засобом внутрішнього контролю для порівняння, визначення рівнів успішності окремих груп студентів, порівняльної характеристики різних форм і методів викладання.

Такий вид контролю дає змогу ефективніше використовувати час, ставить перед усіма студентами однакові вимоги, допомагає уникати надмірних хвилювань. Тестова перевірка унеможливорює випадковість в оцінюванні знань, стимулює студентів до самоконтролю. Однак тест може виявити лише знання фактів, він заохочує до механічного запам'ятовування, а не до роботи думки.

Програмований контроль. Реалізується шляхом пред'явлення усім студентам стандартних вимог, що забезпечується використанням однакових за кількістю і складністю контрольних завдань, запитань. При цьому аналіз відповіді, виведення і фіксація оцінки здійснюється за допомогою індивідуальних автоматизованих засобів.

Практична перевірка застосовується для оцінки оволодіння системою практичних професійних умінь і навичок, і проводиться під час проведення практичних занять та підсумкових модульних контролів. Така перевірка дає змогу виявити, якою мірою студент усвідомив теоретичні основи цих дій.

Метод самоконтролю. Його суттю є усвідомлене регулювання студентом своєї діяльності задля забезпечення таких її результатів, які б відповідали поставленим завданням, вимогам, нормам, правилам, зразкам. Мета самоконтролю – запобігання помилкам і виправлення їх. Показник сформованості самоконтролю – усвідомлення студентом правильності плану діяльності та її операційного складу, тобто способу реалізації цього плану.

Метод самооцінки. Передбачає об'єктивне оцінювання студентом досягнутих результатів.

Для формування здатності до самоконтролю і самооцінки викладач мотивує виставляння оцінки, пропонує студенту самому оцінити свою відповідь. Дієвим засобом є й організація взаємоконтролю, рецензування відповідей товаришів. При цьому студент ознайомлюється із нормами й критеріями оцінювання знань. Взяття до уваги результатів самоконтролю і самооцінки знань викладачем при виставленні кінцевої оцінки робить їх вагомими, позитивно впливає на формування відповідальності за навчальну роботу, на виховання чесності, принципності, почуття власної гідності, дотримання принципів академічної доброчесності.

Оцінювання самостійної роботи: оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при захисті реферату та при підсумковому модульному контролі.

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія. Модуль 3, 4»;
2. Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
3. Методичні розробки, тези, тексти, мультимедійні презентації лекцій з дисципліни;
4. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки та на практичному занятті, включаючи тести та задачі для самоконтролю, відповідно до тем практичних занять. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів над вивченням тем, що винесені на самостійне опрацювання.
5. Теоретичні питання та практичні завдання для контролю засвоєння змістових модулів;
6. Методичні рекомендації для викладачів до практичного заняття згідно календарного плану.

7. Ситуаційні задачі з банку ліцензійного іспиту «Крок 2» до кожного практичного заняття з алгоритмами їх вирішення.

Рекомендована література

Базова

1. Терапевтична стоматологія: Підручник для студентів стоматологічного факультету вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / За ред. Анатолія Ніколішина – Вид. 2-ге, виправлене і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 680 с.
2. Терапевтична стоматологія: У 4-х т. — Т. 2. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис: Підручник для студ. стомат. ф-тів. мед. ЗВО. — 3-тє вид. Рекомендовано МОЗ / За ред. А.В. Борисенка. — К., 2020. — 592 с.
3. Терапевтична стоматологія: у 4-х т. — Том 3. Захворювання пародонта: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко та ін.; за ред. А.В. Борисенка. — 2-е вид., переробл. і допов. - 2018. – 624 с.
4. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія: підручник: У 4-х т.- Т. 4. Захворювання слизової оболонки порожнини рота / М.Ф.Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Антоненко М.Ю. та ін.. – К. : Медицина, 2010. – 640 с.

Допоміжна

1. Белікова Н.І., Петрушанко Т.О., Беліков О.Б. Принципи біомеханіки шинування рухомих зубів. Монографія. – К.: ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2016. – 186 с.
2. Іваницький І.О. Гіперчутливість зубів: навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / І.О. Іваницький, О.С. Іваницька, Т.О. Петрушанко. – Полтава: Дивосвіт, 2019. – 108 с.
3. Петрушанко Т.О. Вірусні інфекції, прояви в щелепно-лицевій ділянці, фармакотерапія та профілактика: навчальний посібник / Т.О. Петрушанко, С.Ю. Чечотіна, Т.Д. Бублій. - Полтава, 2013. - 170 с.
4. Петрушанко Т.О., Островська Л.Й., Іленко Н.М. Клінічний практикум із терапевтичної стоматології: Навчальний посібник / Т.О. Петрушанко, Л.Й. Островська, Н.М. Іленко. – Київ: «Центр учбової літератури», 2019. – 259 с.
5. Рибалов О.В., Петрушанко Т.О., Литовченко І.Ю. Губи та їх захворювання: Навчальний посібник. – Полтава, 2018. – 135 с.
6. Фармакотерапія захворювань слизової оболонки порожнини рота і тканин пародонта: Навч. посіб. для мед. ун-тів, інст., акад. Рекомендовано Вченою радою НМУ О.О. Богомольця / За ред. А.В. Борисенка. — К., 2018. — 504 с., пал. тв., (ст. 8 пр.).
7. Флюороз зубів переможений. Монографія. / Ніколішин А.К. Іленко Н.М., Костиренко О.П., Ніколішина Е.В., Ніколішин І.А. / За редакцією професора А.К. Ніколішина. – Полтава: ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс». – 2018. – 134 с;

Інформаційні ресурси

<https://profbook.com.ua/stomatologiya>

<https://www.pdf-bookz.com/carranzas-clinical-periodontology-12th-edition/>

<http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/41768> 4. <https://www.sdcep.org.uk/wp-content/uploads/2013/03/SDCEP+MADP+Guidance+March+2013.pdf>

5. http://kingmed.info/knigi/Stomatologiya/Terapevticheskaya_stomatologiya/book_3024/Parodontologiya-Myuller_HP-2004-pdf

6. <https://oxfordmedicine.com/view/10.1093/med/9780199679850.001.0001/med-9780199679850>

<https://www.amazon.com/Master-Dentistry-Maxillofacial-Radiology-Pathology/dp/0702046000>

<https://www.amazon.com/Master-Dentistry-Restorative-Paediatric-Orthodontics/dp/0702045977>

http://kingmed.info/knigi/Stomatologiya/Terapevticheskaya_stomatologiya/book_2708/Methodi_diagnostiki_vospalitelnih_zabolevanij_parodonta-Grudyanov

AI_Zorina_OA-2009-djvu

<https://galdent.com.ua/>